

VZDELÁVACIE POTREBY ZAMESTNANCOV V PRESENIORSKOM VEKU

KORICINA, M. Vzdelávacie potreby zamestnancov v preseniorskom veku. Nitra: UKF Nitra, 2020. 104 s. ISBN: 978-80-558-1564-0.

Prečo by spoločnosť mala byť zodpovedná len za vzdelávanie detí a nie aj za vzdelávanie dospelých akéhokoľvek veku?

Erich Fromm

Celoživotné vzdelávanie, zvyšovanie kompetencií a (re)kvalifikácia, sú kľúčovými faktormi adaptability človeka v ére internetu, globalizácie a automatizácie. Vplývajú na schopnosť dlhodobo využívať jedinečný individuálny potenciál, rozvíjať talenty, majstrovstvo, realizovať sa a byť adekvátne pripravený na zmeny. Organizácie vzdelávaním zamestnancov získavajú mnohé benefity umožňujúce zlepšovať sa a efektívne inovovať v konkurenčnom neustále sa meniacom prostredí. Edukácia a rozvoj zručností v preseniorskom veku sa často podceňujú a obchádzajú nielen zo strany organizácií, ale i samotných pracovníkov, pričom príprava na aktívnu starobu, tzv. aktívne starnutie, má nesporné prínosy. Vedecká monografia *Vzdelávacie potreby zamestnancov v preseniorskom veku* reflektuje práve tieto potreby.

Monotematická publikácia, prehľadne spracovaná na 104 stranách, je členená na 6 kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú. V teoretickej časti (prvá kapitola) autor oboznamuje čitateľa s trendmi vzdelávania v 21. storočí, definuje stratégie, výzvy pre systém vzdelávania dospelých, elementy politiky vzdelávania dospelých a jej financovania. Opisuje základné faktory a determinanty s významným vplyvom na vzdelávanie dospelých, kvalitu inštitúcií a lektorov vzdelávania. Poukazuje na oblasť kľúčových kompetencií podľa európskeho referenčného rámca pre celoživotné vzdelávanie, ktoré sú potrebné k stabilnému uplatneniu sa na trhu práce, pre aktívnu participáciu v spoločnosti, osobné naplnenie a rozvoj človeka. V podkapitole 1.3 sa okrajovo venuje základným aspektom vzdelávania na pracovisku, výhodám (ne)

formálneho vzdelávania a významu informálneho učenia sa v pracovnom prostredí, potvrdzuje prospešnosť a pozitívne dopady nielen pre zamestnancov a organizáciu, ale i pre celú spoločnosť.

Druhá kapitola obsahuje charakteristiku cieľovej skupiny, analyzuje jej osobitosti a vymedzuje jej potreby. Autor opisuje špecifiká edukácie v preseniorskom veku, akcentuje obsah vzdelávania a voľnočasových aktivít v súlade s individuálnymi cieľmi a dôležitosť reflexie so záujmami účastníkov. Kategorizuje príznačné oblasti, ako sú sociálne vzťahy, zdravie, potreba kompenzácie nedostatkov a ďalšie. Na základe subjektívnych výpovedí účastníkov autorského výskumu, opisuje pomerne častý jav, odmietania edukácie v pred dôchodkovom veku. Časť príslušníkov tejto vekovej skupiny má k ďalšiemu vzdelávaniu ambivalentný vzťah a názor, že si uspokojivo vystačia s doterajšími znalosťami a skúsenosťami. Podkapitola 2.3 analyzuje kľúčové dokumenty a míľniky rámca aktívneho starnutia v kontexte celoživotného vzdelávania na Slovensku a ďalšie relevantné dokumenty, súvisiace s predmetnou oblasťou výskumu. Opisuje nástroj na meranie a hodnotenie prístupu nevyužitého ľudského potenciálu starších dospelých - *index aktívneho starnutia*.

Osobitný dôraz kladie (v tretej kapitole) na prípravu odchodu do dôchodku z časového hľadiska a východísk preseniorskej edukácie. Zameriava sa na skúsenosti z existujúcich kurzov a programov u nás i v zahraničí. Analyzuje pojem vekový manažment na úrovni orgánov verejnej správy v SR, stratégie, prvky a kľúčové témy, ako sú občianske vzdelávanie, digitálne zručnosti a spracovanie informácií, či participáciu v oblasti komunitného života, ako predpoklad aktívneho starnutia, saturáciu potrieb a záujmov. Identifikuje výzvy vekového manažmentu a uplatňovanie princípov vekového manažmentu v organizačnom prostredí, od výberu až po fázu odchodu do dôchodku. V záverečnej podkapitole uvádza viaceré príklady dobrej praxe doma i v cudzine, ponúka inšpiráciu a rozšírenie obzoru čitateľa v danej oblasti prostredníctvom odkazov na webové stránky tak národných, ako aj medzinárodných organizácií a projektov venujúcich sa preseniorskej edukácii.

Štvrtá kapitola je zameraná na analýzu vzdelávacích potrieb a motiváciu zamestnancov v preseniorskom veku. Sú to najmä individuálne motívy a dôvody, ktoré rozhodujú o účasti na vzdelávaní. Výskum sa opiera a zároveň potvrdzuje tvrdenia uvedené v teoretickej časti práce - viac než 80% opýtaných pociťuje potrebu sa vzdelávať pre kvalifikovaný pracovný výkon. Dotazníkový výskum skúmal paletu otázok ako sú napríklad: preferovaná

forma ďalšieho vzdelávania, predstavy o dôchodku, vnímanie dôležitosti a príprava na dôchodok vo firmách, povedomie respondentov o programoch preseniorskej edukácie, ale aj témy a záujmy, ktoré považujú v súvislosti s odchodom do dôchodku za relevantné a vhodné rozvíjať. Autor vhodne využíva ilustrácie príkladov z praxe, prehľadne zaraďuje grafy a tabuľky dopĺňajúce text.

Piata kapitola sumarizuje výskumné zistenia edukačných potrieb cieľovej skupiny z rôznych pracovných oblastí a regiónov. Vymedzuje tému, základný súbor, formuluje problém, otázky a hypotézy, stanovuje výskumné metódy.

V aplikačnej časti, v šiestej záverečnej kapitole, autor predstavuje edukačný program s názvom *55 plus*, koncipovaný na základe zistených potrieb, preferencií účastníkov výskumu, reflektujúc aktuálne požiadavky trhu práce. V štyroch moduloch, rôznymi učebnými metódami, ako sú prednáška, demonštrácia, skupinová práca, diskusia, praktické cvičenia a úlohy, navrhuje na mieru „šitý“ kurz, zameraný na získanie vybraných kompetencií cez voľnočasové vzdelávacie aktivity. Účastníkom predstaví koncept aktívneho starnutia, umožní spoznať pozitívne perspektívy, príležitosti, iniciovať aktivitu a pomáhať pri vytváraní nových vzťahov v atmosfére sociálnej skupiny. Druhý modul sa zaoberá digitálnym svetom, komunikačnými zručnosťami v online prostredí a vyhľadávaním edukačných príležitostí. Tretia časť rozširuje prehľad a zvyšuje kompetencie účastníkov v oblasti financií a plánovania, obsahuje viaceré praktické cvičenia. Posledná časť ponúka pohľad na možnosti participácie na komunitnom živote a projektoch rôznych záujmových organizácií. Účastníci vzdelávania identifikujú a analyzujú svoje záujmy a súčasný spôsob trávenia voľného času. Navrhnutý program je, samotným zameraním tém a interaktivitou, vhodnou a najmä aktuálnou edukačnou pomôckou pri orientácii preseniorov v tematike aktívneho a zdravého starnutia. Umožňuje sebareflekzívne zhodnotiť pripravenosť na výzvy a perspektívy spojené s odchodom do dôchodku.

Ako autor uvádza, cieľom monografie bolo ponúknuť teoreticko-metodologický prienik do problematiky vzdelávacích potrieb 55 a viac ročných zamestnancov. Môžeme konštatovať, že tieto ciele boli naplnené. Prínosom monografie je obsahovo ucelená práca podložená vlastným výskumom. Oceňujem najmä prehľadné spracovanie rámca aktuálnych politík týkajúcich sa kontinuálneho vzdelávania, porovnanie so zahraničnými edukačnými programami, využitie literárnych zdrojov z novodobých štúdií, zahraničných prameňov a najmä množstvo praktických príkladov, ktoré potvrdzujú,

že investovanie do vzdelávania je opodstatnené a rentabilné v každom veku. Recenzentmi publikácie sú významní odborníci z oblasti vzdelávania dospelých - prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. a prof. PaedDr. Miroslav Krystoň, CSc. Monografia vhodne dopĺňa spektrum knižných titulov z oblasti andragogiky, môže slúžiť ako východisko ďalšieho empirického výskumu, ako podporný materiál pre študentov andragogiky, lektorov, manažérov, personalistov, kultúrno-osvetových pracovníkov, ale i ostatným profesionálom v oblasti vzdelávania a tvorby programov voľného času dospelých. Publikácia je písaná zrozumiteľným jazykom vhodným aj pre oboznámenie sa laickej verejnosti s konceptom aktívneho starnutia a v neposlednom rade pre cieľovú skupinu - zamestnancov v preseniorskom veku, ako príležitosť na prehodenie pasívneho postoja, zmenu prístupu, hlbšie zamyslenie sa, prevzatie zodpovednosti za prípravu na aktívnu starobu a zároveň obohatenie života kreatívnymi edukačnými aktivitami.

Autorka recenze

Ing. Slavka Silberg, MBA

Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta,
Katedra pedagogiky, Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, Slovenská republika
email: slavka.silberg@ukf.sk

Přijato: 3. 11. 2020

Link to this article: <https://doi.org/10.11118/lifele20211101099>